

Pismo to wychodzi codziennie oprócz niedziel i świąt eroczystych w drukarni Stanisława Gieszkowskiego.

Zaliczenie na trzy miesiące złotych dziesięć miesięczne złotych cztery, numer pojedynczy groszy dziesięć.

GAZETA KRAKOWSKA.

OBSERWACYE METEOROLOGICZNE.

Dzień godzina	Bar. do 0° R. w miar. paryz.	Stop. ciepła podł. Reau.	Psycho- metr	Wiatr	Stan Atmosfery	Zjawiska napowietrzne i różne uwagi
26	6 27" 7.	576 + 8.	3 3.	91	Zachodni słaby	Pogoda
	2 7.	146 + 17.	1 4.	73	WPł Wschodni „	Pogoda z Ciąmurami
	10 6.	15 + 12.	1 4.	56	WPn. Wschodni „	„

Wiadomości zagraniczne.

— Warszawa 22 Sierpnia. —

Wyciąg z ogólnego rysu działań Władz Rządowych Królestwa Polskiego w r. 1841. (Dalszy ciąg.) — III. Zarząd komunikacyi lądowych i wodnych. W roku 1841 kontynuowaną była budowa drogi bitej od Zamościa do granicy Austriackiej, tudzież rozpoczęta została budowa drogi bitej pomiędzy zakładami górnymi od wsi Bzina do miasta Zawichosta. — Budowa mostu drewnianego łukowego z wiszącym pokładem, i 44 rozpoczętych koszar drogowych dokończone zostały. Utrzymanie dróg bitych kosztowało r. sr. 310,878. Celem ułatwienia komunikacyi dla przemysłu i handlu. Rząd zamierzył zwyczajne główne drogi przerobić stopniowo na drogi bite, przez co uzupełniony zostanie ogólny systemat drogowy. IV. Wydział Sprawiedliwości. Sądownictwo Cywilne. Sądy Pokoju. W ciągu roku 1841 Sądy Pokoju ugodziły spraw 1125; odesłały do wyższych Instancyj 2418; odbyły Rad familijnych 2068; załatwiły czynności hipotecznych 1988; wydały wyroków 22,139. Pozostało we wszystkich Sądach Pokoju do załatwienia na r. 1842gi spraw 3. — Trybunały Cywilne. Załatwiły czynności ekonomicznych 39,787; odbyły czynności hipotecznych 18,639; wydały wyroków 13,985; pozostało do załatwienia spraw 1609. — W Trybunale Handlowym wydano wyroków 3790; ukończył mass upadłości 20; załatwił czynności ekonomicznych 1264. — Sąd Apellacyjny osądził spraw cywilnych 1593. załatwił czynności ekonomiczn. 1755; pozostało do osądzenia spraw 199. — Sądy Duchowne. W trzech Instancyach Sądów Duchownych Rzymsko-katolickiego wyznania rozpoznano spraw rozwodowych 120; z tych uwiezważniono 29, (mniej o 4 jak w r. 1840); rozłączono co do stołu i łoża 18, oddalono ze skargą 3, pozostało w instrukcyi 49, nie popieranych przez

strony 24. — Czterech duchownych uległo karom dyscyplinarnym za przekroczenie prawa o małżeństwie — *Konsystorz Jeneralny wyznań Ewangielickich.* W 27 sprawach, które Konsystorz rozpoznawał, wydał wyroków stanowczych, rozwiązujących małżeństwa 16 (więcej o 7 jak w roku 1840); oddalił skargę i wydał wyroków przedstanowczych 10. — Sprawy rozwodowe wyznań niechrześcijańskich rozpoznawane były w Sądach Cywilnych, a mianowicie: wyznania Mojżeszowego 58, Mahometanńskiego 1, z których rozwiązano stanowczo małżeństw 46, nakazano dowód w sprawach 6, i oddalono ze skargą spraw 7. (D. c. n.)

Wkrótce otwartą zostanie trzecia stacya drogi żelaznej aż do wsi Ruda, gdzie dla przyjęcia gości wystawiony jest dom ozdobny z wszelkimi wygodami.

W d. 12 b. m. r., Seweryn Markowski lat 17, i Antoni Boehman lat 22 życia liczący, terminatorowie profesyi lakierniczej, będąc użyci przy restauracyi jednej z tutejszych aptek, dostrzegli stojącą flaszkę napełnioną trucizną na muchy, i w uniemaniu, że to jest wódka, wypili tejże w małej dozie. Odesłano ich zaraz na kuracyę do szpitala ewangelickiego, lecz mimo gorliwego ratunku, jeden z nich, to jest Markowski, życie zakończył.

— Berlin 17 Sierpnia. —

Z Brübl donoszą pod d. 13 sierpnia: Wczoraj około południa udali się królestwo z królową Wiktoryą, xięciem Albrechtem i wielu innymi dostojnymi gośćmi do Bonn na uroczystość odsłonięcia pomnika Bethowena, gdzie przybywszy wysiedli w pałacu hr. Fürstenberga Stammheim. Gdy królowa Wiktorya prowadzona przez króla, a królowa nasza przez xięcia Albrechta, ukazała się na balkonie, powitana została radościami okrzykami przez nieprzejrzane tłumy ludu. Po skończonej uroczystości, udali się Najjaśniejsi Państwo na powrót do Brühl, gdzie o godzinie 4 był świetny obiad. Wieczorem udaly się dostojne osoby do Kolonii i ujrzały mia-

sto w morzu różnokolorowego światła, wśród huków dział i palonych ogniów sztucznych.

Królestwo Belgijsey oczekiwani są dziś w Kolonii.

— *Saxonia* —

Dz. *Dresdener Anzeiger* zawiera co następuje: »Aby zadosyć uczynić wynurzonym mi z wielu stron życzeniom oświadczam jako naczynny świadek na słowo honoru, że J. R. W. xżę Jan przy zaszłych w Lipsku dnia 12 sierpnia wypadkach, nie dał i nie mógł dać żadnego rozkazu dania do ludu ognia wymaganego przez zaszłe okoliczności. Drezno 15 sierpnia 1845 r.—Major *Zeschan* adjutant jeneralnej komendy gwardyi narodowej.«

Allg. Preuss. Ztg. donosi z Lipska pod d. 17 sierpnia: W sali ratuszowej odbyło się zwołane zgromadzenie Deputowanych miejskich i dowódców gwardyi narodowej, w celu odebrania od kommissarza królewskiego odpowiedzi udzielonej przez Króla na podane do niego od miasta Lipska adresa. Kommissarz królewski zajmawszy miejsce rzekł między innymi: »Przybywam tu dla objawienia wam panowie słów i woli N. Pana na podane przez was adresa. Rząd zastąpi środki przez organa wasze powzięte, do rozpraw w tym względzie nie mam polecenia. Ale gdy zmyslenie, wielka choroba naszych czasów, w niepodobny do wiary sposób, dotyka imię szlacheckiego xięcia, chcę mam tylko opowiedzieć bieg zaszłych okoliczności, dotyczących J. R. W. Xięcia Jana:

»Przegląd tutejszej gwardyi miejskiej nastąpił w zwyczajny sposób. Przy jego zakończeniu wykrzyknięto: Niech żyje! Po przeoglądzie nadał się xiąże do Pleisenburga, i zaprosił naczelników władz i miasta na objad do *hotelu Pruskiego* gdzie był wysiadł. Podczas i po czapustryku gwardyi, zgromadziły się tłumy pospólstwa przed tym hotelem, i dopuściły się gwałtów przez wybijanie okien w Hotelu. — Dano przeto rozkaz dowódczy gwardyi, aby sprowadził oddział dla rozpedzenia tłumów. Wskutku tego dowódzca posłał po straż stojącą na placu Nasmarkt. Ta nie mogła być tak prędko sprowadzoną. Tym czasem cisnęto się pospólstwo i coraz bardziej się ozuchwalało podlegane przez wichrzycielów. W tym stanie rzeczy, komendant załogi królewskiej pułkownik Butlar był spowodowany przez królewską cywilną władzę przywołać oddział wojska. Wezwano tłumy, aby się rozeszły, gdy to nie nastąpiło, zakomenderowano do nabicia broni, ale jeszcze raz broń do nogi, lecz kiedy i to nie pomogło, nakoniec dano ognia. Siła zbrojna postąpiła tu przeto stósownie do prawa, wezwaną ona była do tego kroku przez w'adzę cywilną królewską, i zarazem okazuje się z sprawozdania na urzędowych raportach opartego, że xiąże Jan nie dał rozkazu do dania ognia, a nawet takiego rozkazu nie mógł tu udzielić. Ci którzy przeciwnie rozsiewają wieści, nie znają biegu tego wypadku lub go znać nie chcą. Spodziewać się przeto należy, że każdy dobrze myślący

zbijać będzie podobne wieści « Poczem kommissarz królewski odczytał zgromadzeniu następującą odpowiedź królewską:

»Przyjąłem deputowanych, którzy przybyli wynurzyć mi w imieniu miasta Lipska swe współczucie względem oplakanego zdarzenia i zapewnić o swém przywiązaniu i wierności. Czuję się spowodowany wynurzyć miastu Lipsk jeszcze co następuje i chcę aby to doszło do wiadomości publicznej. Byłem uszczęśliwiony i pyszniłem się zawsze, wiedząc że panuję nad ludem który zachował głębokie poważanie dla praw i stałe przywiązanie w najtrudniejszych okolicznościach do domu panującego. Opierając się na udzielonej krajowi ustawie, mogłem zaufać, że lud saski wszędzie przenuikony swym duchem i w burzliwych czasach trzymać się tych zasad i tylko na drodze prawa i porządku postępować będzie. Tem boleśniejsem przeto dla mnie było, że drugie w kraju miasto, w którym chętnie przebywałem, gdzie tyle razy odbierałem dowody stałej przychylności i serdecznych uczuć, że ten wielorako błogostawiony i kwitnący Lipsk stał się miejscem niegodnego bezprawa że tam święte prawo nadwężone zostało, nadwężone w osobie mego ukochanego brata, który w dopełnieniu powołania, przyjętego na siebie jedynie przez miłość ojczyzny pełen zaufania jak zawsze udał się pośród lipskich obywateli. Głęboko mnie to zasmuca, że się nie wstydzono wzburzyć lud przez równie bezzasadne jak niegodne wieści, i przestrzegam wyraźnie i po ojcowsku, aby temu nie dawano wiary. Ubolewam serdecznie nad zupełnie może niewinnymi ofiarami, które wskutku koniecznego wdania się siły zbronej zginęły. Ścisłe śledztwo zaszłego nieporządku, i bezstronne rozpoznanie postępowania władz, wyjaśnią to wszystko, a dalsze współdziałanie wszystkich dobrze myślących, zachowa przywrócony porządek, tak że zapewnie nie zajdzie potrzeba silniejszych środków, dla zapewnienia prawa poważania. Ale z głębokim żalem muszę wynurzyć, że zachwiało się moje dawne zaufanie do miasta, pośród którego mogła powstać sama myśl takiego postępku, pod którego oczami mogła być wykonaną. Dla tego zwracam moje łagodne słowa do wielkiej liczby dobrze myślących obywateli Lipska, których obchodzi dobro kraju i miasta i honor imienia saskiego, aby się stałe przyłączyli do tronu i ustawy, aby z godnością i siłą wystąpili przeciw usiłowaniom tych, którzy chcą, nie prawego porządku, ale rozkielnzanego panowania wszystkich; iżby prawo zawsze święcie było zachowane, iżbym mógł z dawném zaufaniem patrzeć na miasto, które mojemu sercu zawsze drogim było — *W Pilsitz 15 Sierpnia 1845.*—*Fryderyk August de Falkenstein.*«

Przy końcu zgromadzenia Prezes deputowanych miasta zawołał: »Niech żyje król!« co wszyscy obecni powtórzyli

— *Paryż 12 Sierpnia.* —

W dniu 9 b. m. obchodzona była w zamku

Eu 15ta rocznica złożenia przysięgi przez króla na konstytucyję, zmienioną w izbie deputów. pod prezydencją Kazimierza Perier.

P. Villemain, który przed dwoma tygodniami wyjechał do Genewy, dla zwidzenia Szwajcaryi, i z powodu tamecznych niespokojności, zaniechał swego planu i powraca do Francyi.

Na warsztatach w Tulonie rozpoczęta jest budowa 14 wielkich okrętów, między którymi dwa o 100 3 o 90 a 1 o 82 działach.

Według statystyki machin parowych we Francyi, którą *Commerce* udziela, posiadała Francya w czasie rewolucyi z r. 1789 tylko jedną parową maszynę, a tylko dwie przy końcu cesarstwa. Dopiero od 1820 roku przemysł zaczął sobie przyswajać te maszyny. Przy końcu restauracyi liczyła Francya tylko 618 maszyn, które razem miały siłę 9244 koni. W r. 1843 liczbę maszyn podniosła się do 3369 z siłą 42,513 koni. Tym sposobem liczbę maszyn we Francyi od 1830 r. w pięciorna się powiększyła.

Król otrzymał od królowej Wiktorii listy uwierzytelniające lorda Wilizm Herwey jako pełnomocnego ministra w czasie nieobecności w Paryżu lorda Cowley.

— *Łondyn 11 Sierpnia.* —

Wyprawa do bieguna północnego pod dowództwem kapitana Franklina, znajdowała się dnia 11 lipca w najlepszym stanie przy wyspach Wielorybich, na wschodnich brzegach Grenlandyi.

Królowa przed wyjazdem swoim pasowała na rycerza jlnego prokuratora, pana Fitzroy Kelly.

— *Madryt 5 Sierpnia.* —

Papież nadesłał tu trzy *breve*, mocą których upoważnił arcybiskupa Tarragony (bawiącego jeszcze ciągle w Nizza), arcybiskupa z Sanjago i patriarchę jako biskupa Korduby, do mianowania administratorów różnych opróżnionych dyccezyj. Rząd nasz postanowił udzielić *exequatur* tym brewom papieżkim.

— *Konstantynopol 30 Lipca.* —

Kommissye ulepszenia rozwijają we wszystkich prowincjach wielką czynność, i prawie codziennie nadchodzą tu od nich raporta. I tak kommissya z Anatoli donosi, że z powodu wielkiej posuchy, żniwa tameczne prawie wszędzie bardzo źle wypadły i że pomiędzy rolnikami panuje tam wielka nędza. W paszaliuku Brussy woda jest w wielu miejscach tak rzadką, że mieszkańcy o dzień drogi sprowadzać ją muszą. Tem spowodowana Porta posłała wsparcie dla biednych rolników; mianowicie Brussa otrzymała 100,000 piastrow, Koniah 300,000; podobnie i Widdin otrzymał znaczną sumnę dla tych, którzy ponieśli szkody przez wylew Dunaju. Pomimo, że Porta teraz mało pobiera dochodu z prowincyj, gdyż pobór podatków odłożony został po żniwach, ma jednak fundusz na wspieranie biednych, co dowodzi dobrego stanu jej finansów.

W gazetach Sambulskich, pomieszczone są następujące szczegóły o podróży Jego Cesarskiej Wysokości W. Xięcia Konstantego Miko-

łajewicza po Archipelagu: W nocy z d. 11 na 12 lipca (z 29 na 30 czerwca v. s.) W. Xzę Konstanty Mikołajewicz przybył do Smirny. Nazajutrz z rana, z baterij nadbrzeżnych i okrętów wojennych zagranicznych, stojących w przystani, salutowano Jego Ces. Wysokość 21 wystrzałami z dział, na które odpowiedział bryg wojenny rossyjski *Eneasz*. Wkrótce potem W. Xiąże udał się do wsi Barnabat i część dnia tam przepędził. Jego Cesarskiej Wysokości towarzyszyli w tej wycieczce: Orszak Jego, konsul jeneralny rossyjski i gubernator Smirny. Za powrotem do miasta po południu, W. Xiąże zwidził koszary. Nazajutrz w niedzielę, d. 1 lipca v. s., Jego Ces. Wys. obchodził dzień urodzin Jój Cesarskiej Mości dostojnej swęj rodzicielki i był obecnym podczas odprawiania Liturgii św. w cerkwi greckiej św. Fontinii. Statki rossyjskie: fregata parowa *Bessarabia*, korweta *Menelaus* i bryg *Eneasz* były, z powodu tej uroczystości, ubarwione flagami i dawały z dział salwy, na które odpowiadano salwami z baterij nadbrzeżnych i z korwety austryackiej *Adrya*. Tegoż dnia, o godzinie 5tej, Jego Ces. Wys. odpłynął na korwecie *Menelaus*, dla krążenia przez dni kilka po Archipelagu. Przed wyjazdem W. Xzę zostawił 20,000 piastrow tureckich do rozporządzenia komitetu, ustanowionego dla wspierania pogorzalców Smirny.—D. 16 lipca, fregata parowa *Bessarabia* opuściła Smirnę, by się połączyć z korweta *Menelaus*.

Rozmaitość.

Woda, jako środek lekarski, znana już w starożytnych Indyach.

Znane jest uczonym wielkie znaczenie, jakie ma woda w księgach świętych indyjskich, we względzie religijno-mistycznym i kosmogonicznym; lecz nie wszystkim zapewne wiadomo, że ten żywioł figuruje w tych księgach, jako przemożny działacz czysto lekarski. *Rigveda San hita* (edit. Fr. Rosen, London 1838, h. 23-19-22) znajdujemy następujące wyrazy: „Wody są najojem nieśmiertelności; w wodzie zdrowie i uleczenie; w wodze, jak powiada Nemos, na wszystkie niemocy lekarstwo; a wszystko żywny Agnis też zapewnia, że woda wyławia od wszelkiej stałości. Wylejcie rychto wasz balsam o wody, dla pokrzepienia ciała mego!“—Tak nie pod słońcem nowego; tak hidropathya, systemat Priesnitza, okazuje się równie starożytnym, jak wiara Braminów.

Cygara z papieru.

Mitośnicy tytoniu mogą się nowym i bardzo dla nich ważnym wynalazkiem ucieszyć. Oto wynaleziono we Francyi papier, który z liści tytoniowych się robi, i jak zwyczajny papier w arkuszach się sprzedaje. Można więc podług upodobania uciąć sobie większy lub mniejszy kawał papieru i zwinać go w cygaro. Jest to tak praktyczny wynalazek, iż rząd, jako monopolista tytoniowy, wszedł już w układy z wynalazcą.

Opera.

Wieśniakowi dano bilet na operę; nazajutrz pyta ten Jegomość co ofiarował bilet, „No bracie,

jakże ci się podobało.“ „Ja się tam na tem nieznam, ale sądząc po tych wszystkich którzy tam byli, a których ja uważam za znawców, to tam coś źle było, jedna śpiewaczka tak źle śpiewała, że prawie wszystko jeszcze raz musiała śpiewać.“ (Była to fora).

PRZYJECHALI DO KRAKOWA.

Od dnia 26 do dnia 27 Sierpnia.

Walewska ob., Mężnicki Leopold, Przewłockie Xawera i Apolonia ob., Kałużyńska Karolina, Paszyce Antoni, Lgocki Serafin ob., Lgocki Jan, z Polski; -- Orzechowski Ignacy, Tomczyńska Katarzyna, Tabaczyński Józef, Darowski Mieczysław ob., Darowska Aniela, z Galicji; -- Dursa Konstanty, Holberg Fryderyk, Vogl Henryk, Schaub Gustaw, Czajkowski Jan ob., z Pruss.

Wyjechali z Krakowa.

Zamecka Ludwika, Siemiński Władysław ob., Tajchmann Antoni, Zamecka Petronella, Wessel Adam ob., Temerska Paulina, Smoliński Ignacy, Ostrowska Elżbieta, Bukowski Roman ob., Dobiacka Cecylia, Przemyski Antoni, Lgocki Serafin, Lgocki Jan, do Polski; -- Boczkowska Anna, do Galicji; -- Arco Ferdynand hr., Strachwitz Jacek hr., Herwarth kapitan król. pruss., do Pruss.

Doniesienia Urzędowe.

Nro 7405.

WYDZIAŁ SPRAW WEWNĘTRZNYCH I POLICYI

W SENACIE RZĄDZĄCYM

Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu.

W wykonaniu postanowienia Senatu Rządzącego z dnia 22 bieżącego miesiąca i roku N. 4161 podaje do wiadomości publicznej, iż w biurze Wydziału odbywać się będzie licytacja *in minus* przez sekretne opieczętowane deklaracje na wypuszczenie w przedsiębiorstwo dostawy żywności w surowych artykułach i chleba dla więźni kryminalnych, aresztantów Policyjnych, i osób w Domu Pracy osadzonych, przez lat trzy to jest od 1 Października roku bieżącego do ostatniego Września 1848 roku trwać mającej; zapłata za dostawę artykułów żywności wraz z chlebem na każdą osobę ustanawia się jako *pretium fisci* w kwocie groszy 10. Życzący sobie podjąć się takowej entreprizy, zechcą w dniu 18 Września r. b. w czasie od godziny 11 z rana do 1 południu złożyć na ręce Senatora w Wydziale Spraw Wewnętrznych i Policyi prezydującego deklaracje wedle wzoru poniżej zamieszczonego, obejmującą wyszczególnienie stopy odstąpionego procentu. Zaświadczenie Kassy Głównej jako *va. diem* w kwocie złotych polskich 2,000 ustanawiające się złożone zostało, na deklaracji zamieszczone być winno; do przedsiębiorstwa tego równie starozakonni przypuszczeni zostają. O warunkach licytacji każdego czasu w Wydziale Spraw Wewnętrznych powziąć można wiadomość.

Wzór do Deklaracji.

Przejrzawszy i zrozumiawszy dokładnie warunki do licytacji o przedsiębiorstwo dostawy żywności w surowych artykułach i chleba dla więźni kryminalnych, aresztantów Policyjnych i osób w Domu Pracy osadzonych deklaram niniejszym, iż obowiązuje się dostawiać takowe artykuły po cenie NN. dla każdej osoby, wedle zastrzeżeń warunkami licytacji objętych, i na pewność tego zobowiązania się złożyłem w Kassie Głównej przepisane *vadum*. Pisałem w NN. dnia... 1845 roku; (tu powi-

nien być podpis własnoręczny i wyszczególnienie dokładne miejsca zamieszkania.)

Kraków dnia 23 Sierpnia 1845 r.

Senator Prezydujący

KOPFF.

Za Referendarza *Rajski*.

CENY ZBOŻA

Na targowicy publicznej w Krakowie w 3ch gatunkach praktykowane.

Dnia 25 i 26 Sierpnia 1845 roku	1. GATUNEK		2. GATUNEK		3. GATUNEK	
	od	do	od	do	od	do
	z. g.	z. g.	z. g.	z. g.	z. g.	z. g.
Krz. Pszenicy...	34 15	35 15	31	32		
„ „ dtto nowej	—	33	31	31 15		29 20
„ Zytą starego	—	—	—	—	—	—
„ „ nowego	28	29	—	27	—	26
„ Jęczmi. st.	—	—	—	—	—	—
„ „ nowego	—	20	18	18 15	16 15	17
„ Owsa stare	—	—	—	—	—	—
„ „ nowego	10	10 15	9	9 6	—	8
„ Grochu...	—	20	—	—	—	—
„ Jagiel...	—	58	—	—	—	—
„ Rzepaku...	—	42	28	29	—	—
„ Ziemiak	—	7 15	—	—	—	—
„ Koniczyny	—	—	—	—	—	—

Centnarski na od zł. 3 gr. 15 do zł. 2 gr. 12. Centnarski słomy od zł. 5 gr. — do zł. 3 gr. —

Masła garniec od zł. 6 gr. — do zł. 7 gr. —

Jaj kurzyc kopa zł. 2 gr. —

Okowity garniec z opłatą od zł. 4 gr. — do zł. 5 gr. —

Spirytusu garniec z opłatą od zł. 5 gr. — do zł. 6 gr. 6

Drożdży wanienka od zł. 5 gr. 15 do zł. 7 gr. 15.

Sporządzono w biurze Komissariatu Targowego.

Krakow d. 26 Sierpnia 1845 r.

Kommissarz Targowy.

W. Dobrzański.

Delegowany Kom. Cyr. II.

Tuszyński.

LOTERYA KRAJOWA.

W ciągnienu 1165 dnia 27 Sierpnia 1845 roku w przytomności osób od Rządu do tego wyznaczonych, wyciągnięte z koła zostały następujące Numera:

12. — 38. — 77. — 35. — 49.

Przyszle ciągnienu 1166 przypada dnia 3 Września 1845 roku.